

Slovenski cerkveni časopis.

.12 27.

V Saboto 30. Grudna

1848.

Kratki premislili

iz s. evangelija za nedeljo po Božiči.
(Luk. 2, 33—40.)

Kakor luč na svetlim solncu nima moči, ampak v terdi tami nar lepši sveti, kakor človeško srece, ktero še ni nobene britkosti in žalosti čutilo, tudi praviga duhovniga veselja ne more občutiti, tako je tudi po prečudni božji modrosti, nar večji veselje človeškiga rodu, namreč naše odrešenje moglo z terpljenjem in britkostmi sklenjeno biti, ktero je naš Zveličar prestal; tako je moglo odrešenje sveta s tem v nar večji častitljivost povzdignjeno biti, de si veliko terdovratnih grešnikov to nar večji milost našiga Odrešenika v svoje lastno, večno pogubljenje oberne.

To resnico je bogaboječi Simeon v tempelu, od svetiga Duha razsvetljen, Marii in svetimu Jožefu oznanil, in „njegov oče in njegova mati sta se začudila nad tem, kar je bilo rečeno od njega“, to je od Jezusa. Rekel je namreč Simeon Marii Devici: „Lej, ta (Jezus) je postavljen v padec in v vstajenje mnogim v Izraelu, in v znamenje, kterimu se bo zoper govorilo“.

Besede Simeonove, de je Jezus postavljen v padec mnogim, nas opominjo tega, kar je Izaija prerok že pred govoril, rekoč: „On (to je Mesija) vam bo v posvečenje, pa tudi v kamen spodtikvanja, in v skalo pohujšanja dvema hišama Izraelskima: v zadergo in v padec prebivavcam Jeruzalemskim“. (Izai. 8, 14.) Pomen teh besedi je: Veliko jih bo, kteri ga ne bodo sprejeli, ne bodo vanj verovali, ter bodo zavoljo svoje nejevere se pogubili. — Resnica teh besedi se je spolnila nad nejevernimi, terdovratnimi Judi, kteri Jezusa niso hotli za svojiga Odrešenika in Zveličarja spoznati, temuž so ga zaverгли. Zveličar jim je bil od Boga postavljen kamen, nad kterim so se spodtikvali; spodtikvali so se nad njim zavoljo njegoviga ubogiga, revniga stanu, ker so si svojiga Mesija

po svojim srecu in po svoji ošabnosti le imenitniga mogočniga kralja mislili, kteri jih bo Rimske sužnosti rešil, in jih gospode celiga sveta sturil: spodtikvali so se nad njim zavoljo njegovih nauk, kteri so bili njih naukam in njih življenju ravno nasproti. Vsi posvetni, kakoršni so bili, vsi polni prevzetosti in napuha so se toraj spodtaknili nad tem kamnom, in so padli v svoje pogubljenje: tistiga, kteri je prišel jih odrešiti in zveličat so v ludobii zarašeni in preslepljeni zavergli, ga niso spoznali, in so tako kralja časti v smert obsodili in križali.

Kar je bilo od Judov prerokvano, to se pa spolnuje še dandanašnji nad vsimi ljudmi, kteri Jezusa nočejo za svojiga Zveličarja spoznati, in kakor pri Judih, tako se godi še zmeraj pri kristjanih, oni ga zaverzejo in se spodtikajo nad njim zavoljo njegoviga revniga stanu in zavoljo njegovih nauk. — Jezus, ko je bil prišel na svet, si je revšino v svoj delež zvolil, je imel ubogo, nepremožno mater Marijo, je bil rojen in je živel v revnim stanu: se je ubogim revnim pastirjem prvim razodel, in je revšino ne le svojim apostelnam, ampak vsim priporočal, kteri žele bolj popolnoma biti. Tako so pa tudi vselej nar bolj bogaboječi kristjani revni bili, revšino ljubili, in svoje premoženje, če so ga imeli, med uboge delili. Taka revšina, tako zaničevanje pozemeljskiga premoženja je pa posvetnim ljudem zoperno, in se jim nespametno zdi: zato jih je veliko, kteri se ravno zavoljo tega tudi dandanašnji nad Jezusam in nad njegovo vero spodtikajo, jo zato malo obrajtajo, ker časni dobiček in posvetno blago zaničuje, in le duhovne in neminljive zaklade v večnosti obeta. Ako bi bil vsak dober kristjan vselej tudi na zemlji bogat in premožin, bi vsi ljudje hotli dobri kristjani biti; ker so pa nar večji ljubljenci Jezusovi večidel le ubogi in revni ljudje, se marskteri posvetni človek zavoljo te revšine nad kersansko revšino spodtakne, in v pregreho lakomnosti in skoposti pade.

Ravno tako se spodtikajo posvetnjaki nad vero Jezusovo zavoljo njenih nauk. Nauki kersanske vere so duhu prevzetnosti in mesnimu

poželjenju na ravnost nasproti. Kakor so fari-zeji Jezusa ravno zato sovražili in zaverгли, ker so bili njegovi nauki vedno očitane in obsojevanje njih napuha in njih razujzdaniga življenja, ravno tako se godi tudi še zdaj: keršanska vera in keršansko življenje je posvetnim ljudem zoperno, ker vsim ponižnost in zatajevanje samiga sebe, in zateranje mesnih želj zapoveduje. Nad takimi nauki in zapovedmi keršanske vere se jih posebno dandanašnji neizrečeno veliko ljudi spodtakne, ker si svet, meso in satan vse prizadenejo tem naukam zoper goveriti, de se spolni Simconovo prerokvanje, ki je rekel: „on je postavljen v znamenje, kterimu se bo zoper govorilo“. Svet ne more terpeti, de bi ljudje po Jezusovih naukih živeli, od tod toliko zopervanja, s kterimi hudobni ljudje pobožne kristjane zaničujejo, jim hinavšino in hudobo očitajo, ter si vse prizadenejo jim keršansko življenje pristuditi. Meso, to je hudobno poželjenje se vstavlja lastnemu zatajevanju, pokorjenju, čednostim in dobrim delam; zato vsak človek zopernika Jezusoviga sam v sebi, to je v svojim spačenim poželjenji, s seboj nosi. Satan ne spusti rad svojiga ropa; od tod toliko skušnjav, toliko zapeljevanja in pohujšanja, kteriga sam, ali pa po hudobnih ljudéh napravi.

Premišljevanje takih resnic naj nas kristjane prebudi, de čujemo in skerbimo sovražnikov in zopernikov Jezusovih in njegove svete vere se varovati. „Blagor tistimu, kteri se nad menoj ne pohujša“, je rekel Jezus sam. Tega nas večni Bog obvarvaj! De se pa nad Jezusam in njegevim nauki ne pohujšamo, to je ne spodtaknemo in ne pademo, verovajmo vanj in živimo po njegovih naukih, kteri so večna resnica. Verovajmo terdno v Jezusa in hodimo po njegovih stopinjah, „kdor pa hoče za menoj hoditi“, pravi Zveličar sam, „naj zataji samiga sebe, naj zadene svoj križ, in naj hodi za mano“.

Potočnik.

Stare in nove fare na Krajskim.

V prvem začetku se je keršanstvo po večih mestih uselilo: tam so bili škofje postavljeni, in od ondod se je sveta vera po deželi razširila. Keršanske soseske, ki so se blizo takih mest napravile, so se škofovi cerkvi ali mestni fari pridružile, druge soseske pa, ki so bile bolj daleč od škofoviga sedeža, so mogle po lastnih mašnikih previdene biti, ki jim jih je škof ali za zmirej dal, ali pa le od časa do časa poslal. S tem so se fare po deželi začele. V velikim mestu je bilo blizo škofa zmirej več duhovnih, mašnikov, levitov in drugih cerkvenih služabnikov; na deželi so mašniki tudi večkrat pomagavce, levite in druge duhovne služabnike zraven sebe imeli.

Od posebnih far v Krajski deželi, dokler je bila še v oblasti Rimskih cesarjev, ni kaj zapisaniga najti; desiravno je gotovo, de so veči kraji zunej Emone (Ljubljane), kjer so škofje stali, tudi svoje duhovne imeli. Med starimi in novimi časi se je v naših krajih silo veliko spreobrnilo, de je le malo spominov od pred ostalo: sej so nam še komej imena nekdanjih Emonskih škofov ohranjene. Imen starih mest so nam sicer nekdanji pisatelji več prihranili; tudi v vsakim večim kraju vedó povedati, de je katero veliko mesto kdaj tam stalo; vonder gotovo selišče imenovanih mest se le malokje odločiti da. Z gotovostjo se sodi za Adrans (Trojane), Noviodunum (Kerško), Nauportum (Verhnika), Longaticum (Logatec); za druge kraje, Arupium, Terpo itd. se le uganuje. Razum tega, de so stari kraji v vojskah vsi razdjani bili, je tudi to pomniti, de je bila keršanska vera o prihodu novih stanovavcev v te kraje močno zaterta, in de so duhovni večidel mogli pobegniti, kakor je tudi škofija v Emoni nehala. Kar je morebiti duhovnih še v deželi ostalo, so se v stranske kraje umaknili; tudi novi oznanavci vere si niso precej v veči kraje upali; in od tod znabiti tudi nekaj pride, de nar starji fare, ki se pomniti dajo, so večidel zunej mest in tergov, kakor se bo iz sledečiga vidilo. Še le potem, ko je bila keršanska vera na Krajskim od noviga uterjena, in so se časi bolj pomirili, se zamore od posebnih far v deželi posebej govoriti. Pomniti je pa, de so bile vse cerkve pod oblastjo Óglejskiga patriarha in nekaj Teržaškiga škofa, dokler ni bila v Ljubljani nova škofija postavljena, in de jih je večidel še le poslednje čase k Ljubljanski škofii prišel.

1. V Ljubljanski okolici in pred ko ne v vsi Krajski deželi je nar starji fara per s. Petru v Ljubljani. Leto njeniga začetka se ne vé; njeni prvi po imenu znani fajmošter se pa najde še le l. 1385, namreč Urh zlahtni Šajerski. Segla je kdaj od Save éez Verhniko blizo Idrije. Cerkev s. Miklavža v Ljubljani, ki je zdaj škofijska, je bila pred k s. Petru podružna; vonder že v letu 1248 se od nje posebin fajmošter, Ludvik, najde kakor nadmašnik (Erzpriester) na Krajskim. Fara s. Pavla na Verhniki je tudi iz Šentpeterske izločena bila še pred letam 1564, ko jo Konrad Glusič, potem Ljubljanski škof, tam fajmošter bil. Dalje far s. Martina na Igu, od ktere se nar dalje, de l. 1519 sta ji bila dva zemljiša v last darovana. Iz Šentpeterske fare so bile pozneji še odločene Šmartno pred l. 1685, Brezovica 1702, Lipoglav 1736, per Divici Marii v Polji 1783. Ježca, Javor in Rudnik 1787. Iz Šentmiklavške fare je izšla fara s. Jakoba v Ljubljani in s. Janeza Kerstnika v Ternovim, in nekaj tudi Divice Marije pred mostam l. 1785. Iz Izanske fare je

bilo oddeljeno Golo in Želimlje 1787. Iz Verhniške se je ločil Logatec 1689, Rovte pred letom 1694, Godovič 1724, Hotedrašica 1746, Zaplana 1787, in Podlipa 1790. Fare s. Miklavža in s. Petra z svojimi podružnicami ste od l. 1461 pod Ljubljansko škofijo.

Prav zlo stara je daljef fara s. Vida nad Ljubljano, ki se je l. 1085 začela, in je kdaj tudi zlo daleč segla. Iz njej je bil odločen Polhogradec še pred letom 1616, Dobrova 1713, Preska 1786 in Topolo 1787; iz Polhogradške fare pa še šentjošt 1782, Horjulj in Črni verh 1789. Šentvidska fara z svojimi podružnicami je prišla l. 1461 pod Ljubljanskiga škofa. Cerkev na Dobrovi je že od kdaj obiskvana.

2. V Loški okolici je nar starji fara s. Jurja v Stari Loki, desiravno leto njeniga začetka ni znano; prvi fajmošter, ki se po imenu ve, je Ambrož Haumann l. 1570. Zlo stara je tudi fara s. Martina v Poljanah, s. Štefana v Sori, ki je bila že pred letom 1342, in s. Petra v Selcah. Iz Starološke fare je bil odločen Žir pred l. 1633, Loka, ki je sicer še le 1804 fara postala, pa že pred več ko tri sto letmi svoje duhovne imela, in Bukovšica 1787. Iz Selske fare so prišle Železnike 1622, Zalilog 1762, Sorica 1656, Drazgoše 1756, in s. Lenart 1790; iz Poljanske pa Trata 1788, Stara Oslica 1753, Leskovica 1735, Javorje in Lučne 1788; in iz Žirovske Verh in Zavrta 1788, Ledine 1848. Nova Oslica pa je iz Cirkniške fare na Goriškem l. 1764 oddeljena bila. Vse te cerkve so še le od l. 1787 Ljubljanski škofii podložne.

3. V sredi Gorenske strani je pred ko ne nar starji fara s. Kanciana v Kranji, ki ima tudi zlo staro cerkev po gotiški šegi zidano; med njenimi fajmoštri se nar pred imenuje Blaž Kusman krog l. 1460. Stara je tudi fara s. Martina pred Kranjem, ki je že pred l. 1394 bila, in kjer je bil Žiga zlahtni Lamberski prvi Ljubljanski škof popred fajmošter; daljef s. Petra v Naklim še pred l. 1348 postavljena, in s. Marjete v Vodica h še pred l. 1256. Iz Krajnske fare je bila odločena Podbrežka pred l. 1502, in Preddvorska pred l. 1561. Iz Podbrežke je prišlo pozneji Ljubno 1786, in Dobrova 1788, iz Preddvorske pa Predosle, Korka in Terstenik 1787. Iz Šmartenske so bile oddeljene Olsiše 1731, in Mavčič 1787; iz Nakliške pa s. Križ pred l. 1535, Goriče 1786, in Duplje 1832; in iz Vodiške Smlednik pred l. 1550. Šmartenska, Nakliška, Vodiška fara z podružnicami so per Ljubljanski škofii od l. 1461, Krajnska pa od l. 1508.

Nad Kranjem so še druge stare fare, namreč Device Marije oznanjenja v Teržiču, ki je bila

še pred l. 1399, ko je od Zatiškiga kloštra prišla v oblast Avstrijskih nadvojvodov; daljef Šentjurska, Device Marije (kdaj s. Marjete) v Volesovim pred l. 1138, in Vnebovzetja Marije Device v Cerkljah, ktere tri so bile vse pred l. 1300 ali še 1221, ko je bil klošter v Volesovim postavljen, in še s. Janeza Kerstnika v Kovorji, ki je bila pred l. 1428. Iz Cerkljanske fare je prišla Šent-Urška 1787. Te cerkve so prišle l. 1787 pod Ljubljanskiga škofa, ker so bile v zadnje pod Goriškim.

4. V zgornjim koncu Gorenskiga je nar starji fara s. Petra v Radolci, ki je bila ze dolgo pred l. 1347, ko so Avstrijski Nadvojvodi njeni varhi postali, in je obsegla Bled, Bohinj in Jeseniško dolino. Med njenimi fajmoštri je nar pred znan Hajdl Gumpelerl 1427. Tudi je zlo stara fara s. Andreja v Mošnjah, kjer je bil Gajseker Poš prvi fajmošter l. 1399. Iz Radolske fare je bila odločena Krajnska gora pred l. 1464, Gôrje pred l. 1465, Jesenice 1526, Grad (v Biedu) 1514, Srednja vas (v Bohinji) 1517, Zasp 1465, Doje 1491, Kropa 1620, Kamnagorica 1751, Lese 1783, Begne 1787, in Breznica (pred Rodne) 1788. Od Krajnske gore je bila odločena Belaskala (Weissenfels) 1662, in Ratece 1785; od Bohinske stare fare Bistrica 1788, in Koprivnik 1791; od Blejskiga grada Bohinska Bela 1789; in od Jesenic Koroška Bela 1789, in Planina 1811. Radolska fara z vsimi svojimi podružnicami je ze od l. 1461 per Ljubljanski škofii.

5. V Kamniški okolici in spod je morebiti nar starji fara s. Jurja v Nevljah, saj iz njej je bila ze l. 1234 fara Marije Device v Kamniku odločena. Od fajmoštrov v Kamniku je nar pred znan Jakob Raner l. 1468. Stara fara je tudi s. Mihaela v Mengsi, ki je stala ze pred l. 1355, ko jo je Őglejski patriarh Miklavz dal v varstvo Avstrijskih nadvojvodov, in je kdaj segla noter do Stajerske meje; po imenu znan je nar pred fajmošter Andrej Švab l. 1537. Daljef je fara s. Martina v Dobu, ki je kdaj tudi do Stajerskiga segla, in kjer je nar pred znan fajmošter Ortolf l. 1413. In še fara s. Martina v Moravca h, kjer je Urh Gutmann l. 1385 fajmošter imenovan. Moravski in Kamniški fajmoštri so bili večidel nadmašniki (Erzpriester) čez Gorensko stran. Iz Kamniške fare je bil odločen spodnji Tuhinj pred l. 1584, zgornji Tuhinj pred l. 1689, Mekine 1787, Vranja peč 1788, Strajne 1792, Rova 1798, in Tujnica 1831, od spodnjiga Tuhinja še Špitalič 1672. Iz Menguške fare so prišle Vače pred l. 1539, Čemsenik pred l. 1500, Zagorje 1638, in Dol per l. 1628, ktere cerkve so vse ze dolgo pred posebne duhovne imele; daljef Črnuče 1764, s. Jakob 1788,

Homec 1789. Od Čemšenika so bile še ločene **Trojane 1764**; od **Zagorja Sveta Planina 1805**; od **Vač S. Lampret 1752**, **Kolovrat 1753**, **Hotič 1788**, **Sava 1809** in **Sveta Gora 1826**. Od **Dola** je prišla preč s. **Helena 1788**. Dalje je bila od **Dobljanske fare** oddana **Krašna 1620**, **Berdo** in **Zlatopolje 1787**; od **Krašne** pa spet **Blagovica**, **Česnice** in **S. Ozvalt 1787**. Od **Moravc** je bil odločen **Ihan** še pred l. **1435**, in **Peče 1771**. Fara s. **Petra** v **Komendi** je bila postavljena **1510**, in od nje so bile ločene **Zapoge 1770**. **Kamenška**, **Menguška** in **Moravska** fara s svojimi podružnicami so prišle še le **1787** k **Ljubljanski škofii**, **Dobljanska** pa še l. **1518**. **Motniška** fara se je začela l. **1612**, in je prišla l. **1833** spet pod **Ljubljano**.

6. Na **Dolenskim** je v **Višnjogorski** strani nar starji fara s. **Vida** per **Zatičini**; bila je že dolgo pred letam **1145**, ko jo je **Óglejski patriarh Peregrin** z podfarami vred dal **Zatiškemu klostru**, ki je bil takrat postavljen. Zlo stara je tudi fara v **Šmarji**, ki je bila dosti časa pred l. **1380**, ko je k **Zatiškemu klostru** prišla. Iz **Šentviške fare** je bila odločena fara ss. **Kozma** in **Damijana** na **Kerki** še l. **1145**, s. **Martina** per **Litii** pred l. **1550**, in s. **Tilna** v **Višnjigori** pred l. **1608**, ki so vse tri še pred l. **1145** lastne duhovne imele, dalje je bilo **Primskovo** l. **1753**, in **Zatičina 1784** oddeljeno. Iz **Kerške fare** je bil izjet **Ambrus 1770**, **Zagrac 1788** in **Hine 1706**; iz **Šmartenske fare** pa **Prežganj 1660**, **Kresnica 1738**, **Jančevo 1787**, **Štanga 1788** in **Javorje 1789**. **Šmarska** fara je oddala **Sostro 1753**, **Kopajnje**, **Žalno**, **Poljico** in **Šentjur 1787**. **Šentviška** in **Šmarska** fara z podružnicami so od l. **1787** per **Ljubljanski škofii**.

7. V **Mokronoški** in **Radeški** strani je med nar starjimi fara v **Šent-Rupertu**, ki je bila že dolgo pred l. **1375**, in kjer cerkev stariga zidanja še od l. **1472**; med fajmoštri je nar pred znan **Jakob Auersperger** l. **1490**. Zlo stara je tudi fara s. **Križa** v **Svibnim**, kjer ima cerkev letnico **1324**; in še bolj fara s. **Križa** (popred s. **Petra**) v **Gorejnjim Mokronogu** ali na **Trebelnim**, od ktere je fajmošter **Oton** podpisan per ustavnim pismu **Kostanjevškiga klostra** l. **1248**. Iz **Šentruperske fare** je odločen **Boštanj** pred l. **1563**, **Polšnjek** pred l. **1650**, in **Mokronog** pred l. **1681**, v kterih krajih so že več časa popred lastni duhovni bili; dalje **Dole 1652**, **Šent-Janž 1752** in **S. Trojica krog 1700**. Od **Svibniga** je ločen **Šent-Jur 1786** in **Dobove 1776**. **Radeška** fara pa je od **Laškiga** na **Štajerskim** oddana še pred l. **1618**. **Svibenska** fara je že od leta **1461** per **Ljubljanski škofii**, **Šentruperska** z svojimi podružnicami, **Trebelška** in **Radeška** pa še le od l. **1787**.

8. V **Kerški** in **Kostanjevski** strani je more-

biti nar starji fara žalostne **Matere božje** v **Leskovci** per **Kerškim**; bila je dolgo pred l. **1390**, kjer se najde njeni fajmošter **Gregor** podpisan per utemeljnim pismu **beneficija s. Miklavža** v **Kerškim**. Zlo stari ste tudi fari s. **Križa** per **Kostanjevci**, in s. **Jerneja**; obeh fajmoštra, od une **Tomaž**, od te **Bertold**, sta podpisana per utemeljnim pismu **Kostanjevškiga klostra** l. **1248**. Dalje fara s. **Lavrenca** na **Raki**, ki je bila še pred l. **1363**, kader je prišla pod **Avstrianske nadvojvode**, in še fara s. **Kancijana** nad **Rako**, ki je bila tudi še pred l. **1463**. Iz **Leskovske fare** je odločena fara per s. **Duhu 1793**, in v **Cirkljah** še pred l. **1689**; iz **Svetokrižke Čatež 1785**, in **Dolne 1788**, iz **Šentjernejske Brusnica 1787**, in iz obeh vkup **Kostanjevca** pred l. **1689**; iz **Raške** pa **Studenec 1771**, in **Bučka 1788**. Vse te fare so od l. **1787** per **Ljubljanski škofii**.

9. V **sredi Dolenskiga** je med nar starjimi fara s. **Kancijana** v **Mernipeči**; bila je že pred l. **1300**, in nar pred je po imenu znan fajmošter **Miklavž Seldenhof** l. **1445**. Dalje fara **Vnebovzetja Marije Device** v **Trebnim**, ktere fajmoštru je že l. **1390** dana bila pravica, **beneficiata** pod **Pečjo** (v **Svetokrižki fari**) poterčiti; fara s. **Jurja** v **Doberniči**, ki je bila še pred l. **1399**, ko je k **Zatiškemu klostru** prišla; fara s. **Marjete**, ki je l. **1453** prišla k **Zatičini**; fara s. **Mihela** pred **Novimместam**, ktere cerkev je l. **1544** pogorela; fara s. **Erazma** v **Soteski**, ki je bila še pred l. **1400**; fara s. **Andreja** v **Belicerkvi**, ki je bila še pred l. **1414**. Iz **Mernapeške fare** je bila odločena fara s. **Miklavža** v **Novimместu**, kjer je cesar **Friderik III.** l. **1494** družbo korarjev (**kapitel**) ustavil, in **Jakob Auerberger** prvi prošt bil l. **1510**. Od **Trebniga** je odločen **S. Križ 1673**, **Merna 1650** in **S. Lovrenc 1768**, od **Doberniča Žužemberk 1630**, **Selo 1788**, in **Ajdovica 1789**, zopet od **S. Križa Čatež 1785**, in od **Žužemberka s. Mihel 1790**. Fara v **Šempetru** je od l. **1620**, v **Prečni** od **1767**. Iz **Šmihelske fare** so odločene **Stopče 1715**, in **Mehovo 1790**. Fara v **Toplicah** je bila še pred l. **1595**, v **Bavtivasi** pred **1660**. Te fare so prišle l. **1787** k **Ljubljanski škofii**.

10. V **Metliški** strani je nar starji fara s. **Miklavža** v **Metliki**, kjer so že pred l. **1200** vitezi **Jeruzalemskiga tempeljna** stanovali. Dalje je fara s. **Petra** v **Černomlji**, ki je bila že pred l. **1487**; fara s. **Jožefa** v **Poljanah**, ki je l. **1509** k **Novomeškemu kapitelu** prišla. Fara v **Semiči** je bila pred l. **1570**, na **Vinici** in v **Podzemlji** pred **1680**. Iz **Poljanske fare** je bil odločen **Verh 1605**, **Dolejnji log 1787**, iz **Podzemeljske Adlešic 1785**, in iz **Viniške Preloka 1787**. Vse te fare so od l. **1787** pod **Ljubljano**.

11. V Kočevji je nar. starji fara ss. Fabijana in Sebastijana v Kočevskem mestu. Zlo stara je tudi fara s. Jakoba v Koprivniku (Nesselthal). Fare Starilog (Alttag), Cermošnice, Mozel, Kočevska Reka (Rieg) in Osilnic so bile že pred l. 1509, ker škof Tomaž Kren od sedmih far v Kočevji piše. Fara per Kostelu je bila že l. 1580. Od Kočevskega mesta je bila ločena Stara cerkev (Mitterdorf) 1788; od Stariga loga Polom (Ebenthal) 1808 in Topla reber (Unterwarmberg) 1826; od K. Reke Morobic 1792, in Gotnica (Göttenic) 1845; od Fare pa Banjaloka 1785. Te cerkve so prišle l. 1787 k Ljubljanski škofii.

12. V Ribniški in Turjaški strani gre med starji fara s. Štefana v Ribnici, kjer je prvi fajmošter po imenu znan Lenart Wurfel l. 1510. Dalje fara s. Kancijana per Turjaku, ki jo je Oglejski patriarh Gregor Turjaškim grofam v oblast dal l. 1260; Baltazar Auersberski je bil fajmošter tam l. 1280. In še fara s. Križa v Dobropoljah, kjer je bil pred l. 1633 fajmošter Franc Maksimilian Vakan, potem škof v Pični in v Terstu. Od Ribnice je bila odločena Soderšica 1753, Dolejnja vas 1787, in Gerčance (Masern) 1768; od škocijana Turjak in Rob 1789, in od Dobropolj Lašce pred 1689, Struga 1771, in s. Gregor 1788. Te cerkve so od l. 1787 pod Ljubljano.

13. V Notrejskim krog Cirkniškiga jezera je pred ko ne nar. starji fara v Starim tergu per Loži, ki je bila že pred l. 1341; Jakob žlahtni Der je tam fajmošter imenovan pred l. 1514. Dalje je bila fara Marije Device v Cirknici že tudi pred l. 1396, ko je prišla k Bistriškemu kloštru; morebiti je fajmošter Lupold, ki je per nekim darilnim pismu za Bistvo podpisan l. 1261, ravno Cirkniški. Od Loža je bilo odločeno Babinopolje 1829; od Cirknice pa Bloke 1636, Planina pred l. 1631, Grahovo in Unec 1785, Preserje 1632; od Preserja zopet Borovnica 1758, in Rakitna 1766; od Oblok pa Ložki potok 1666, S. Vid 1754, in Živec 1808. Te cerkve so od l. 1787 per Ljubljanski škofii.

14. V Postojniški strani ali na Pivki so stare fare s. Martina v Hrenovci, Marije Device v Slavini, s. Petra v Ternovim, in s. Štefana v Košani, katerih začetki se ne ve; tudi Senožec so štete med starji fare, in Vrem, ki je bila pred l. 1684. Od Slavine je bila odločena Postojna 1793; Kaplanije S. Peter, Ternje, in Matenja vas so ji še podružne, ako ravno imajo že več let svoje duhovne; ravno tako so per Hrenovci kaplanije Ubelsko, Razdeto in Orehek, Studeno pa je odločeno 1740. Od Ternoviga je odločen Prem pred l. 1668, in Knežak 1839, Harije in Postejnje je še podružno; Zagorje, Nadanjeselo in Suhorje so

še tudi podružnice. Te cerkve so še le od l. 1831 per Ljubljanski škofii, popred so bile per Terzaški.

15. V Vipavski dolini je stara fara s. Štefana v Vipavi, od ktere je fajmošter imenovan že l. 1383 Miklavž iz Loža. Vikariat v Šent-Vidu je bil postavljen 1573, pa je podružin stari fari, kakor tudi kaplanije Černiverh, Šturja, Goče, Podvelb, Budajnje, Podkrej, Verhpolje, Planina, Vrabče, Slap, in Rizelj; Ustja pa je ločena od fare s. Križa per Ajdovšini. Te cerkve so l. 1831 od Goriske k Ljubljanski škofii prišle.

16. V Iderski okolici je fara Vnebovzeta Marije Device v Spodnji Idrii že bila pred l. 1652; cerkev s. Barbare in s. Ahacija v Idrii pa je bila l. 1602 kaplanija, in l. 1753 fara postala. Vojsko je bilo od Spodnje Idrije ločeno 1807, in s. Magdalena na gori 1819. Te cerkve so leta 1792 prišle k Ljubljanski škofii.

Hieinger.

Sedajni obsir katolske cerkve.

Spisal Valentin Sežun. (Dalje.)

XIII. Avstriansko cesarstvo.

4) Iliria (kraljestvo.)

b) Krajnsko (vojvodstvo).

V tej deželi prebiva do 496.690 ljudi. Krajci so čisti Slovenci, samo v Novomeški kresii prebiva do 25.000 Hočevanjev, kateri so se v starih časih pred več kot 500 leti iz Turinge na Nemškem sem vselili, in še do današnjega dne svoj nemški jezik ohranili, kateri je pa drugim Nemcem ravno tako neznan, kakor Slovincem. Krajci so vsi katoliške vere, in imajo 1 škofijo v poglavitnem mestu Ljubljana. Sedajnji škof in knez tu so Njih Ekscelencija prečast. gosp. Anton Alojz Wolf, katerih velike zasluge za Ljubljansko škofijo so že v „slov. cerkv. časop.“ Nr. 15. str. 118—119 popisane. Stolni kapitel v Ljubljani ima 1 prostijo, 1 tehantijo in 9 družih korarstev.

S časom se je iz Nemškiga in iz Švajca na Krajnsko, zlasti v Ljubljano vselilo kacic 70—100 Luteranov in Kalvincov, kateri imajo sem od leta 1846 vsako leto dvakrat svojo božjo službo, zdaj v najetih salonu Virantove hiše pri sv. Jakobu v Ljubljani. Ni slišati, da bi se bili zedinili, kakor na Pruskim, v eno vero; njih v Ljubljani pridigvane in na prodaj postavljene pridige kažejo, da jim zdaj kalvinski, zdaj luterški pastor službo, ktere se obdvoji vdeležujejo, opravljat pride. — Letas so trije od njih v Šmartnu per Litii se h katoliški veri spreobrnili; ena pa je od katoliške k luterški veri prestopila. Pod Metliko so tudi nekatere selisa Starovercov (Vlahov), ktere popje iz Hervaskiga semtertje obisejo. — V l. 1496 je bil cesar Maksimilian I. Judam zapovedal iz Koroške in Krajnske

dežele se ven pobrati, in od tistiga časa ste bile obedve dežele od Judov proste. Ob času, ko so Francozi Krajnsko v lasti imeli (1809—1813) se je zopet ena judovska družina v Ljubljano vselila, in zdaj prebiva kacic 5—6 judovskih oseb v tim mestu.

V Ljubljani, krajnskim poglavitnim mestu, staruje do 15.000 ljudi, ako tudi ptuje in vojake zraven perštejemo, jih bo vsih blizo 18.000. Ljubljana (Laibach, Lubiana) je prijazno in lepo mesto, v njem je 5 farnih cerkvá, 3 druge cerkve in ena večí kapela per bolnišnici, ena v jetnišnici. Velika škofijska in farna cerkev s. Miklavža je lepo malana od slavniga malarja Kvalja, jo povzdiguje dalej krasna in od verliga rojaka gosp. M. Langusa izmalana kupla. Za zaljšanje te stolne cerkve imajo posebno tudi zdajnji fajmošter in korar, Karl Corn, nepozabljive zasluge. V tej cerkvi in v dragi farni cerkvi sv. Jakoba, ki so jo nekđaj patri Jezuiti v lasti imeli, so per velikim opraviu eb $\frac{1}{2}$ 10 uri ob nedeljah in praznikih pridige v nemškim jeziku, v drugih 3 farah in tudi v tih dveh zjutraj in popoldan se pa božja beseda le po slovensko oznanuje. Tudi farna cerkev sv. Petra, izzidana v l. 1700 po podobi cerkve sv. Petra v Rimu, je lepo izmalana, njen v l. 1843 postavljen in z tombakam, ki je v ognji pozlačen, preoblečen nov tabernakel, in nove, v l. 1848 dodelane orgle z 23 registri so hvale vredne, in lepo sprieevanje dajejo neutrudenimu perzadevanju častitiga gospod fajmoštra Matevža Svetličiča. — Farna cerkev M. D. Oznanjenja (pred mostam) per samostanu Franciskarjev je eedalej bolji malana, in cerkev sv. Trojice per nunah sv. Ursule je posebno velicastna zavoljo nje lepe arhitekture. — Dve uri nad Ljubljano unkraj Save je lepa romarska cerkev M. D. sv. Roženkranca na Šmarni gori. (Glej „slov. cerkv. časop. Nr. 10).

Rudarsko mesto Idria z 4560 prebivavci per vodi Idrica, ki na Tominskim v Sočo teče, je za Ljubljano nar večí na Krajnskim. Tu je slavna 130 sežujev globoka jama, kjer Idričani z kopanjem rude živiga srebra svoj težaven in pičel kruh imajo. Velikokrat se v te jami kakšna nesreča permeri; strašno je bilo slišati, kako je bil 3. Listopada 1846 strupeni zrak se v njej vnel in 17 ljudi udušil. Letas mesca Kimovca sta se dva delavca (knapa) po vervi v kadi v globočino podala, že sta bila 90 sežujev pod zemljo, kar se kad na steno opre in nagne. Luč je ugasnila, eden delavcov odleti na stran in je bil otet, drugi pa, mlad človek, ki je bil še le 16 dni oženjen, leti še v temi 24 sežnjev naprej v globočino in se ubije. Že tolika nevarnost budi tam ljudi posebno na Boga misliti, in to se tudi godi. Glasno moli vsak dan eden pred-

nikov delavcam naprej, preden se v jamo podajo. Ljudje tega kraja ljubijo snažnost na posebno vižo, so omikani in pridni. K svetim zakramentam hodijo pogostama; slišati sv. mašo vsak dan, ako jih le neodvernljivo delo ne zaderži, jim je v navadi. Zunaj farne cerkve sv. Barbare, ki je scer lepa, pa za toliko ljudi zlo premajhna, se v Idrii še 3 poldružnice, katerih una sv. Antona na stermim hribu oko človeka prav prijetno razveseli. — Ni si skorej tudi mogoče misliti križeviga pota, ki bi kristjana bolj na Kalvarsko goro opomnil, kakor ravno Iderski. — Pod turnam cerkve sv. Antona je prvi stačion (Kristusovo obsojenje po Pilatu), od tod pelje 40 stopnie (šteng) v majhno ravnino, kjer je drugi štacion (naloga križa na Jezusove rame) in od tam je v dveh verstah še družih 12 štacionov po drugim še višejim hribu razmerno (symmetrisch) postavljenih. Prostorna pot pelje semtertje od eniga štaciona do družiga, pred vsakim je več stopnie za klečati, in na verhu je izmalana kapela z lepim velikim krucifiksam v stekleniti (glazovnatí) omari. Idričanje pa tudi radi ta križev pot obiskujejo, de le vreme perpusti, je vsako nedeljo predzjutranjim in po popoldanskim duhovnim opraviu polno klečijočih ljudi tam. — Zunaj stolne cerkve v Ljubljani se tudi nikjer na Krajnskim božja služba tako krasno in z tolikim vdeleženjem vsih farmanov ne obhaja kakor tukaj. Iderski božji grob, na sredi cerkve postavljen, nima kmalo kje sebi enakiga. Procesja s sv. Rešnjim Telesam na večer velike sabote, ob uri, ko je že terda noč, ktero pa toliko v mnogih podobah in napisih po hišah nastavljenih lučie razsvetljuje, se mora le viditi, de jo je mogoče prav si misliti. — Kakor na praznik sv. Rešnjiga Telesa, ravno tako se tudi 22. Rožnika od l. 1508 sem kakor na praznik sv. Ahacija, jamskiga patrona, v Idrii praznična procesja obhaja. Perva dva žegna sta ravno per votlinah, kjer se sreberna ruda iz globočine vùn vleče. Neprenehama se z nepokojem verté tu mašine; ki vodo iz pod zemlje ven gonijo, le ta čas, ko se kralj nebes in zemlje praznično tje pernese, postane vse tiho. — Prav ginljivo se obhaja v Idrii tudi spomin po vernih mertvih. Ko so namreč večernice po mertvih že dokončane bile, in ko je že večerno zvonenje Angeloviga čeešenja nehalo — se zbere vse, zunaj čuvajev, zopet v farni cerkvi h pridigi po mertvih, in ee kdaj v letu, ob tej praznični uri ob mraku najde pridigar gotovo poslušavce, vse perpravljene sprejeti njegove besede. Potlej pa gre vse zamišljeno na britof k poldružnici sv. križa, in prosi tam na grobeh, ktere lučice razsvitljujejo, Boga za večni mir svojih ranjcih. — Če še rudarski gospodje uradniki duhovšini na roko gredo, tako ona res ne dobiva kmalo kje toliko pastirskiga veselja kakor ravno v Idrii.

Krajnci prebivajo v treh kresijah: v Ljubljanski (Gorenci), v Novomeški (Dolenci) in v Postojnski (Notrajnci in Pivčeni). Sploh reči, so Krajnci pobožni ljudje, njih vnema za lepe cerkve in glasno zvenenje je znana. V Ljubljani so ob nedeljah in praznikih cerkve per slovenskih pridigah in keršanskih nauk, dopoldan in popoldan polne poslušavcov. Dobrih talentov se Krajncem ne manka, posebno za tuje jezike. Kdo se ne spomni $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ gosp. Matia Čopa in Franca Hladnika. Gorenci so bolj resnobi in snagoljubni, Postojnska kresija ima prav perljudne (manierlich) in prijazne prebivalce. Lepa in zlo koristna navada na Krajnskem je, da po zimi vsi k spraševanju k svojim dušnim pastirjem pridejo, kateri tako priliko imajo svoje ovce po njih vednosti prav poznati in jim permerne nauke, svarila itd. dati.

Kar Krajncem pa nečast dela, so pretepi, ki med fantmi semtertje, skorej vselej le v keremah iz zabavljanja, vstanejo in tudi v časih z ubitjem nehajo! Pomanjšanje kerčem in ostrejši pazljivost na tiste bi pretepe in njih mater — pijanost — gotovo kaj ustavilo. — Po enih krajih tudi gizdost (ofert) v oblačilu zlast ženskiga spola zlo gospodari, nar huji v gorenjih straneh Dolenskiga. Od ljubezni do čistosti so še ljudje zlo vneti, ni dolgo, ko so fantje neke vasi pri Postojni duhovna prosili, da bi eden iz med njih, ki se je bil z eno zgubil, ne peršel z njimi vred k velikonočnim izpraševanji, ker jih je sram zraven taciga človeka biti. Slava takim mladenčem!

c) Primorje. (Küstenland.)

To obseže Goriško kresijo, Terzaško okolico, Kras, Istrijo in otoke Kerk (Veglia), Kres (Cherso) in Osero. Ljudi tu je do 481.200, ki so Furlani v Goriškem proti italijanski meji, s svojim posebnim iz slavjanskih in laških besedi sostavljenim jezikom; Slavjani in seer Krašovci, Pivčeni proti krajnski meji in Krajncem v jeziku enaki, Čiči blizu 6000, Istriani do 172.960, Serbljani, to je: Černogorci in Albanci v kantonih Dinjan (Dignano) in Pule (Pola) do 700 od Benečanov v te, nekdanj od kuge razdane kraje vseljeni, Halijani ob morju do 62.000, nekaj Nemcev (v Terstu), Greki do 2300, Judje nemški in laški do 2600 in Armenci do 80.

Katolčanov tu je do 475.000, ktere 1 veliki škof in 3 škofje vladajo. Luteranov in Kalvincov (večdel v Terstu) je 1100, odcepljenih Grekov (Starovercev) 3000 in Judov, kakor je že rečeno, ki več del v Terstu prebivajo, nekaj jih je tudi v Gorici in letas so dobili oni pervoljenje tudi v Istrijo se vselovati.

Zamerljivosti vredne mesta so: Gorica z

10.000 prebivalcev. Tu je veliki škof in knez zdaj čast. gosp. Franc Lušin, rojen 3. Grudna 1781 v Tinah na Koroškem; v stolnim kapitelnu so 1 prošt, 1 tehant, 1 školastik in 4 korarji. Ta velika škofija ima 181.539 duš, ki so večdel Slovenci (Tominci, Bosčani), dalje Furlani, Halijani in nekaj Nemcev. V Gorici je 5 cerkvá, v stolni je še spominik zadnjiga gospodarja goriškiga grofištva Leonarda, ki je v l. 1500 v Liencu na Tirolskem umerl, in potlej je cesar Maksimilian I. Goriško v last dobil poleg dedinske pogoje (Erbvertrag) avstrijskiga vojvoda Alberta III. z goriškimi grofmi v l. 1494.

Proti polnočni strani nad Gorico je Sveta Gora (Monte santo), na kateri stoji snana romarska cerkev Marije Divice. Ta cerkev je iz rezaniga kamna zidana, 33 stopinj dolga in 16 stopinj široka, veliko romarjev iz Goriškiga, Istrijskiga, Krajnskiga, tudi Koroškiga in drugih dežel pride vsako leto tje. De bi oni le tudi res undušni prid tam dobivali, kakor mislijo, da ga domu nesejo! Ali — čemu resnico perkrivati in skleče rane ne pogledati — ravno tu na Sveti Gori se godi že veliko let una strašna potrata ali ognusenje (Entheiligung) zakramentev sv. Pokore in sv. Obhajila, čez ktere se je v cerkv. časopisu Nr. 18 od 28. Kozoperska t. l. neki „duhoven“ po pravici pertožil!

Ali ne veljajo spovednikom, ki z spovedenci tako ravnaajo, božje žuganja: „Rekli so: mir, mir, in „ni bilo miru“. Jer. 6, 14. Gorje pastirjem, kateri „čedo moje paše moré in koljejo, reče Gospod. Za- „voljo tiga reče Gospod Izraelovi Bog pastirjem, „kateri moje ljudstvo pasejo: Vi ste moje čedo raz- „kropili, jo vun vergli in je niste obiskali. Glejte, „jest bom vas obiskal zavoljo vaših hudobnih del, „reče Gospod“. Jer. 23, 1—2. „Gorje nes pametnim „prerokam, kateri za svojim duham gredo, in nič „ne vidijo“. Ezech. 13, 3. itd.? Ali je mar sveti Tridentinski zbor v tim, kar on zastran spovedi v 14. seji (can. 5 in can. 7) govori, da se mora namreč grešnik vsih smertnih grehov, katerih se po pridnim izpraševanji vesti zavé, obtožiti, več ne velja? Glej tudi Rimski katehizem II. del, §. 46.

Zraven Gorice na prijaznim griču je klošter Franciskanarjev, imenovan Kostanjovica, in v cerkvi tu počivajo trupla treh slavnih mož, namreč Karla X., francozkiga kralja, ki je l. 1836, njegoviga sina Ludovika Antona vojvoda Angulemskiga, ki je l. 1844 in obedveh zvestiga prijatla vojvoda Petra Ludovika Blaka d'Aulup, ki je l. 1839 umerl. — Proti morju, že med njegovimi zdravju škodljivimi močirji (Lagunen) je mestice Ŗglej ali Akvileja z komaj 147 hiš in 1400 ljudi. Nekdanj je bilo to mesto v bogatiji pervo za Rimam in pod cesarjem Mark-Avrelijem nar močnejši terdnjava Rimljanov. Grozoviten Atila je v l.

452 Őglej razsul, in potlej, ako ravno sedež patriarhov se to mesto ni več moglo povzdigniti. Velika in temna cerkev tu je v l. 1019—1042 zidana, zraven nje stoji čern turn iz rezaniga kamna.

Terst, kupčijsko mesto per morji, ima do 52.000 prebivavcov mnozih jezikov, nar več pa Slavjanov in Lahov. Tu je škofija že od l. 51; prvi škof tukaj je bil Hiacint, in 92. za njim so sedajni čast. gosp. Jernej Legat, v l. 1807 v Naklim na Gorenskimi rojen. Z cerkvami se Terst ne more hvaliti, za toliko ljudi je katoliških le 6! Njih nar lepši zna biti farna cerkev v starim mestu (Sta Maria maggiore), ki so jo nekda patri Jezuiti v lasti imeli. Ona ima 8 altarjev in velike umetno storjene orgle. — Škofijska cerkev sv. Justa, kteriga kosti tu počivajo, je nizka, stara in bolj odročna. — Cerkev sv. Antona zraven morskiga kanala (preliva) je nova, prostorna, visoka in z velikimi potroški zidana, ali kersanskim očem ona nore prav ustreči. Njeni altarji so skorej preveč goli, podoba sv. Evfemije in njenih tovaršic, ako ravno umetno izmalana, ne more k pobožnosti serec vneti. Cerkev sv. Petra že v l. 1602 izzidana, je prav svitla in lepa. — V Terstu imajo dalje Staroverci dve cerkve, sv. Spiridiona in sv. Miklavža; tudi Laterani, Kalvinci in Anglikani imajo tu svoje tempeljne, in Judje shodnico ali sinagogo. V stolnim kapitelnu v Terstu so 1 prošt, 1 tehant, 1 skolastik in 4 korarji. Vsa škofija šteje do 234.042 duš. — V Kopri (Kapodistria) je bila od l. 524—1840 lastna škofija; prvi škof tu je bil sv. Nacari, zadnji Bonifac da Ponte v l. 1776. Od l. 1831 je Koperska škofija s Terzaško sklenjena. Koperska stolna cerkev sv. Nacarija, per kteri je 6 korarstev, je visoka, z marmorjem obložena in ima prav lepo izmalane podobe.

Parcé (Parenzo) z 2100 ljudmi, je sedež škofije, ki ima do 59.905 duš. Škof tu so zdaj g. Anton Peteani; stolni kapitel ima 1 velikiga duhovna (Erzpriester), velikiga diakona in 5 korarjev.

Pola ali Pula na nar spodnjišem koncu Istrie je bilo nekda veliko mesto, ki je imelo do 30.000 ljudi in od l. 500—1831 lastno škofijo. Zdaj je v tim nezdravim kraji komaj 900 ljudi; kapitel stolne cerkve, ki na razvalinah malikavskiga tempelna stoji, šteje 1 velikiga diakona in 5 korarjev. — V Rovinji, istrianskim nar večim mestu, ki do 9700 prebivavcov šteje, je krasna gotiška velika cerkev, po podobi cerkve sv. Marka v Benedkah zidana, zamerkljivosti vredna.

Kerčanska škofija obseže otoke Kerk (Veglia), Kres (Cherso), Lusina, Unie pod Terzaškim, in otok Rab (Arbe) pod Dalmatinskim pogla-

varstvom. Ona ima skorej do 37.840 ljudi. Škof, zdaj gosp. Jernej Bozanič, rojen 2. Malotravna 1789 v Kerčanskim kraji Verbeniko, ima svoj sedež v Kerku (Veglia), mestu na otoku tiga imena z 1210 prebivavci. V stolnim kapitelnu so 1 generalvikar, 1 veliki duhoven in 4 korarji.

(Dalje nasledje.)

Cerkvene novice.

V časih, ko je na Francozkim vera in z njo tudi dobra izreja otrok v nevarnosti bila, je pobožni La Salle nov duhovski red ustavil, ki se Šolskih bratov imenuje. Leta se je naglo po deželi razširil, ker njegovi udje posebniga plačila ne išejo temu, se le od milih darov živé, zraven se pa za podučenje mladosti v navadnih sploh potrebnih šolskih rečeh neprenehama trudijo. Več ko sto tavižent otrok se je še pred kratkim stelo, kteri so per teh bratih svoj uk prejimali. Od več let sem so prišli že tudi v francozke naseliša (kolonije) na otokih v srednji Ameriki ali zahodnji Indii in v Afriki. Z veliko gorečnostjo se tam trudijo za izrejo in poduk Zamorcev, kterih je ondi veliko število sužnih (v Ameriki so dozda večidel le s kupljenimi hlapei in deklami delali, kterih se iz Afrike vsako leto veliko tavižent pripelje — kupčija kristjanov ne vredna, zatorej je tudi zdaj zatreti išejo). Zadnje zgodbe so pokazale, koliko sadu je to prizadevanje šolskih bratov prineslo. Pred kratkim namreč je bila vsim sužnim v francozkim naseliših prostost dana po sklepu vladarstva, in tu se je bilo bati, da nobena postava ne bo več veljala med njimi. Pa zdaj oprosteni Zamorci so se v celih trumah krog stanovanja bratov zbirali, jih varovat in jim svojo hvaležnost skazovat. Tudi od tega časa odraseni in otroci še bolj v njih šole silijo, da je bilo treba pod milim nebam učiti. Zatorej je bilo pa tudi več novih učencikov potreba, in sedemnajst šolskih bratov je iz Francozkiga spet šlo, nekaj v Afriko nekaj v Ameriko. Pa tudi doma na Francozkim bodo ti bratje z novim letam več novih šol odperli.

Na Španskim se je društvo napravilo, misijone med neverniki podpirat, kjer se najdejo v Španskih naseliših v Afriki in drugej. Špansko ima pač velik dolg cerkvi poverniti, ki se ga je od zadnjih prekucij sem vdeležilo.

Na Angležkim je zmirej od novih prestopov h katolski veri slišati. Začetka Listopada se je g. Čiti (Chitty), eden nar imeitniših pravdnih dohtarjev in sodnik na Angležkih otokih v srednji Ameriki v katoliško cerkev nazaj povernil; več drugih je še storilo po njegovim zgledu, in je bilo sprejeto v družbo pravovernikov. Tudi v domačim Angležkim kraljestvu jih je uni dan več učenih mož katoliško resnico spoznalo; in sploh se vse če dalje bolj obrača k postavam stare častite apostolske cerkve.

Na Českim hočejo nekteri spet eno starih krivoverskih družeb obuditi, ktere udje se Češki bratje imenujejo; že so si v Pragi vedili eno staro zanemarjeno kapelico za svoje shodo prisvojiti, in še bi radi opuščeno Benediktinarsko cerkev v svojo last dobili.

O z n a n i l o

novih sveto - pisemskih bukev.

Ker je bil gosp. Blaznik zavalj raznih neprevidenih okoljšinj pri natisu *perviga* zvezka mojih lètam oznanjenih sveto - pisemskih bukev tako dolgo časa zadržovan, de noter dosihmal ni bil vstani to prvo delo doversiti; zatorej upam, de mi noben p. n. naročnik ne bo za zlo vzel, de nisim svoji obljudi zvest ostal. — Ker je tedej ravno zdej gosp. Blaznik natis *perviga* zvezka dokončal, torej vse p. n. naročnike prijazno opomnim in prosim, de naj si ta *pervi* zvezik, berž ko je mogoče, oskerbé. De bi se pa to ložej in urnejši zgodilo, sim se prederznil, nektare častitljive gospode po mestih in po deželi s tem ponadležiti, de se jim bodo iztisi za bližnje naročnike poslali, brez de bi bili poprej za to poprošeni; mislim, de mi bodo to doúpnost blagovoljno prizanesli in to tolikanj več, ker so vsi ti gospodje ob enim tudi poprošeni, si vse potroške v tej reči iz tistih dnarjev poverniti, ki jih bodo za iztise iz rok naročnikov prejeli, in še le po tem odškodvanju ostale dnarje, todej berž ko zamorejo, ali meni v *Celovec*, ali pa gosp. Blazniku v Ljubljano poslati. Tiste iztise pa, kateri bi jim po razdelitvi med naročnike še ostati vtegnili, naj bi hotli tako dolgo poderžati, dokler ne bodo jih nazaj poslati poprošeni. Ker čas za naročilo tega zvezka še vedno noter do noviga leta terpi, bi prav bilo, ako bi ti častitljivi gospodje blagovolili, rodoljubam svoje okolice to razglasiti. Vsi naročniki, s tistimi vred, ki se še do noviga leta oglasijo, plačajo za zvezik po 54 krajcarjev srebra; — cena po novim letu v bukvarnicah pa bode nar manj 1 goldinar za zvezik.

S tem pogojem in po tej ceni se bodo tedej naročeni iztisi dobivali:

Na Krajskim: v *Ljubljani* pri gosp. Blazniku; v *Krajinji* pri čast. gosp. tehantu Dagarinu; v *Loki* pri čast. gosp. tehantu Kramerji; v *Zgornjih gorjah* pri čast. gosp. tehantu Krivicu; v *Idrii* pri čast. gosp. tehantu Kosu; v *Ipavi* pri čast. gosp. tehantu Grabrijanu; v *Logatcu* pri čast. gosp. fajmoštru Marinketu; v *Loži* pri čast. gosp. fajmoštru Janežu; v *Višnji gori* pri čast. gosp. fajmoštru Ciglerju; v *Žuženbergu* pri čast. gosp. fajmoštru Okornu; v *Novim mestu* pri gosp. profesorju P. Terlepu; v *Kerskim* pri čast. gosp. tehant namestniku; v *Metliki* pri čast. gosp. tehantu Vovku; v *Kamniku* pri čast. gosp. tehantu Vojskatu.

Na Štajerskim: v *Brežcah* pri čast. gosp. kaplanu Drobničju; v *Šmarji* pri čast. gosp. tehantu Fajhtingerji; v *Celji* pri čast. gosp. opatu Vodušeku; v *Gornim gradu* pri čast. gosp. tehantu Brunerji; v *Šent-martni* pri *Sloven-gracu*, pri čast. gosp. tehantu Novaku; v *Sloven-bistrici* pri čast. gosp. tehantu Stepišneku; v *Mariboru* pri čast. gosp. profesorju Matjažičju; v *Ptuju* (Pettau) pri čast. gosp. kaplanu Terstenjaku; v *Ormužu* (Fridau) pri čast. gosp. fajmoštru Vovku; v *Radgonu* (Radkersburg) pri čast. gosp. kaplanu Kreftu; v *Velki-nedelji* pri čast. gosp. tehantu Dr. Vogrinu; v *Gracu* pri čast. gosp. bogoslovcu Razlagu.

Na Koroškim: v *Celovci* pri meni; v *Velkoveci* (Völkermarkt) pri čast. gosp. katehetu Puherju; v *Spodnjim dravbergu* (Unterdrauburg) pri čast. gosp. kaplanu Čarmanu, v *Borovljah* (Förlach) pri gosp. učitelju Zomerju; v *Rožekcu* pri čast. gosp. tehantu Pečniku; v *Žabnici* pri čast. gosp. kaplanu Majerji; pri *Sceti martri zunej Belaka* pri čast. gosp. kaplanu Lesjaku.

Na Primorskim: v *Tersti* pri p. n. gosp. profesorju Macunu; v *Gorici* pri čast. gosp. bogoslovcu Pelhanu.

Javornik.